

L I S T E K .

O g. prof. Kaspretu trditvi glede Lendovšekove-Štritofove »Slovenske čitanke za Nemce«, prijavljeni v zadnji številki lanjskega »Zvona«, da je polovico beril on izbral in priredil, kakor je baje razvidno iz aktov, ki jih hrani naučno ministrstvo, da pa je pozneje vse prepustil Lendovšku, ki pa je obljubil, da omeni kolege Kaspretu tudi v vvodu — nam je poslal g. prof. A. Štritof sledeče pojasnilo: »Meni je bilo to vse do sedaj popolnoma neznano. Ko sem po smrti Lendovškovi prevzel rokopis knjige, da ga na podlagi obširne uradne ocene izpremenim in popravim, nisem nikjer dobil najmanjšega sledu o kakem sodelovanju Kaspretovem. Tudi v dotičnem ministrskem aktu, vsaj kolikor sem ga imel jaz v rokah, se je kot pisatelj imenoval edino le rajni Lendovšek. Jaz torej nikakor nisem kriv, da se g. Kaspretu zasluga ni omenila kjer-sibodi, če že ne v predgovoru — kajti predgovorov ministrstvo nič več ne dopušča v šolskih knjigah. Ko bi bil jaz le količkaj vedel o tem, bi bil gotovo storil svojo dolžnost. — Sicer pa naj se pri vsem tem nika ne pozabi, da je bilo prvotni rokopis, pri katerem je po lastni izjavi sodeloval g. Kaspret, v njegovi tedanji obliki vis. ministrstvo odklonilo; le-to ga je sprejelo šele, ko sem ga jaz temeljito predelal.

A. Štritof.

Prva nemška vadnica za slovenske občne ljudske šole. Pisala H. Schreiner, ravnatelj, in dr. J. Bežjak, profesor na c. kr. učiteljskišči v Mariboru. — Velja vezana 70 vinarjev. — Na Dunaju. V cesarsko-kraljevi založbi šolskih knjig. 1897. — Str. 148.

Ta knjiga je — v kljub svoji vnani skromnosti — vprav epohalna v našem pedagoškem slovstvu. Ona je izpolnila srčno željo vsakega naprednega učitelja; kajti njej prisvajamo zmožnost, da izpodrine za vselej in za vedno tisto zastarelo metodo, ki se — navzlic in v porogo vsem veljavnim pedagogom — pri nas še vedno ščeperi pri pouku tujih jezikov, torej zlasti nemščine. Žalostno in sramotno je, pa resnično, da se je šele čez več nego 200 let po Komenskega smrti v Slovencih porodila knjiga, ki utemeljuje jezikovni pouk v Slovencem neizogibnem kulturnem jeziku — v nemščini — prav na istih načelih, kakor je osnoval Komensky pouk v tedanjem kulturnem jeziku — v latinščini — v svojih knjigah: »Janua aperta« in »Orbis pictus«. Podobnost med le-tem in Schreinerjevo-Bežjakovo »vadnico« je še večja, ker ima tudi le-ta nekaj podobic — hiša, soba, obleka, rokodelci, šola, zvezek, knjiga, ura, kuhinja, človeško truplo — ki naj pospešujejo nazornost pri pouku. Sploh to knjižico vsem učiteljem nemščine pisatelj teh vrstic lahko najtopleje priporoča, tembolj, ker je imel priliko, da jo je že v rokopisu natanko pregledal. —

Toda kakor so najboljši zakoni brezuspešni spričo trmoglavosti podložnikov, in kakor ostanejo najblažje naredbe brez uspeha spričo pasivne odporosti njih izvrševalcev, takisto so najboljše učne knjige topo orodje v rokah indiferentnih učiteljev, katerih »vis inertiae« je nepremagljiv zadržek za vvedbo in izvršitev še tako koristnih preosnov. — Zato sta Schreiner in Bežjak kaj modro ukrenila, da sta obenem s »prvo nemško vadnico« izdala za nje rabo kratek, nemško pisan »navod« pod naslovom: »Anleitung zum Gebrauche des ersten deutschen Lesebuches für slovenische allgemeine

Volksschulen«. — Preis 40 h. — Wien. Kaiserlich-königlicher Schulbücher-verlag. — Str. 27.

Ta knjižica je šele pravi ključ za nemški pouk po »vadnici«, ker — poleg potrebnih pojasnil o uredbi »vadnice« in poleg navodil za nje rabo — podaje tudi (na str. 8.—13.) kratko, pa jedrnato in točno karakteristiko analitične ali direktne metode, katero so kot edino pravo za pouk tujih jezikov priporočali vsi imenitni vzgojeslovci, od Ratkeja in Komenskega počenši, o katere upravičenosti in vrlinah pa se je treba naprednim in razsodnim učiteljem še vedno prepirati z zakrknjenimi gramatisti starega kopita; no, odslej ta neprilika preneha, in možno bo take nazadnjake kar na kratko zavriniti ter jih napotiti do Schreinerjevega-Bezjakovega »navodila«. Celo umestno bi bilo tudi, da bi šolske oblasti po slovenskih deželah še posebno opozorile učitelje, katerim je poverjen nemški pouk, na to »navodilo« ter od njih strogo zahtevale, naj ga temeljito prouče ter se ga vestno drže.

Tudi srednješolskim učiteljem, katerim je poverjen nemški pouk v nižjih slovenskih razredih, kateri se pa doslej niso mogli spoprijazniti z »novo« metodo, prav nujno priporočamo »navodilo«; uverjeni smo, da se po njega proučenju tudi oni izpreobrnejo iz gramatistov v analiste, za kar sta se zaman trudila prof. Štritof in pisavec teh vrstic. Tudi prizadeta srednješolska voditeljstva in nadzorništva nujno opozarjamo na »navodilo«, katero jih gotovo napoti, da analitično metodo, ki je bila doslej le bolj tolerovana, kot edino pravo potrdijo ter jo zakonito vvedo. —

Kot posebno zaslugu pa štejem Schreinerju in Bezjaku njiju vprav inženiozni izumek; ki bo v zvezi z analitično metodo še posebno olajševal začetek nemškega pouka, ki je sicer tako težak; po njiju »vadnici« se namreč služi učitelj iz početka pri nemškem pouku z latinico, ne pa, kakor je bilo doslej navadno, z nemškimi črkami. To postopanje je tako naravno, da se vriva človeku kar samo ob sebi, in njega prevelika korist je jasna ko beli dan, a vendar ga doslej ni nihče iznašel; res, pravo Kolumbovo jajce! Schreiner in Bezjak sta v istini lahko ponosna na ta izumek, ki ga še povrh tudi prav vrlo utemeljujeta na 5. in 6. strani »navodila«. —

Odkrito priznamo, da nas ni kmalu razveselila kaka slovenska knjiga tako, kakor sicer drobni knjižici: »vadnica« in »navodilo«; z njima se je vsekakor zvršil lep napredek v našem šolskem knjištvu.

Zgodovina srednjega veka. Po Fr. Mayerjevi knjigi za nižje razrede srednjih šol priredil Anton Kaspret. Cena trdo vezani knjigi 2 kroni, mehko vezani 1 krono in 60 vinarjev. Natisnila in založila sta knjigo, ki ima 96 strani, Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani.

Že po izdaji prvega zvezka nam je g. prevodivec v ustnem razgovoru zatrjeval, da je pri prelaganju, ker se mu ni bilo treba brigati za prireditev vsebine, vso pozornost obračal na jezikovno stran. Da je to res, nam ravno izišli drugi zvezek še bolj potrjuje. Z zadoščenjem smo opazili, da se je prof. K. popolnoma oklenil — tudi glede besedosledja — tiste pisave, ki jo tudi naš list sledi. To treba vsekakor pohvaliti; kajti kakor je brez ugovora resnično načelo, da bodi vsakršni pouk obenem tudi jezikovni pouk, t. j. da ustrezaj vsem jezikovnim pravilom, takisto je neizprosna zahteva, da bodi vsaka učna knjiga, pa razpravljaj o kateremkoli predmetu, glede jezika ugledna. Za vselej so prešli